

Sygn. akt III Ca 1958/13

POSTANOWIENIE

Dnia 2 kwietnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Tomasz Tatarczyk (spr.)

Sędziowie: SO Aleksandra Janas

SR(del.) Marcin Rak

Protokolant Aleksandra Sado-Stach

po rozpoznaniu w dniu 2 kwietnia 2014 r. na rozprawie sprawy

z wniosku Banku (...) Spółki Akcyjnej we W.

z udziałem P. T., S. T., E. T., M. P., B. T., E. S., Gminy T. i (...) w K.

o stwierdzenie nabycia spadku

na skutek apelacji uczestnika postępowania P. T.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach

z dnia 18 września 2013 r., sygn. akt I Ns 1833/11

postanawia:

- zmienić zaskarżone postanowienie w punkcie 1 poprzez stwierdzenie, że spadek po D. T. (T.), ostatnio zamieszkałym w T., zmarłym dnia 12 sierpnia 2011 roku, nabyła z ustawy matka K. T., córka E. i W. w całości;***
- oddalić apelację w pozostałej części.***

SSR (del.) Marcin Rak SSO Tomasz Tatarczyk SSO Aleksandra Janas

Sygn. akt III Ca 1958/13

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 18 września 2013r. Sąd Rejonowy stwierdził, że spadek po D. T., zmarłym w dniu 12 sierpnia 2011r., ostatnio stale zamieszkałym w T. dziedziczą na podstawie ustawy matka K. T. w 3/6 częściach, siostra B. T., brat M. P., siostra E. S., każdy z nich w 1/6 części. Sąd ustalił, że D. T. w chwili śmierci był rozwiedziony, posiadał troje dzieci - P. T., S. T. i E. T., nie pozostawił testamentu. P. T. i S. T. odrzucili spadek po ojcu, nie mają oni zstępnych. Spadek po ojcu odrzuciła również małoletnia E. T. zastępowana przez przedstawiciela ustawowego – matkę J. F.. Oświadczenia o odrzuceniu spadku złożone zostały w terminie. Ojciec spadkodawcy zmarł przed nim, a matka K. T. po spadkodawcy - w dniu 2 października 2011r. D. T. posiadał rodzeństwo przyrodnie w osobach M. P., B. T. i E. S.. W skład spadku nie wchodzi gospodarstwo rolne. Sąd wywiódł, że skoro D. T. nie sporządził testamentu, spadek po nim dziedziczą spadkobiercy wskazani przez ustawę. W pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek, dziedziczą oni w częściach równych. D. T. w chwili śmierci był rozwiedziony, a jego zstępni odrzucili spadek składając przed notariuszem oświadczenia przed upływem 6 miesięcy od dnia otwarcia spadku. Przywołał Sąd

art. 1020 k.c. stanowiący, że spadkobierca, który spadek odrzucił, zostaje wyłączony od dziedziczenia, tak jakby nie dożył otwarcia spadku. Porządek dziedziczenia ustalił w oparciu o regulację art. 932 § 3 i 4 k.c., zgodnie z którą, w braku zstępnych i małżonka spadkodawcy cały spadek przypada jego rodzicom w częściach równych; jeżeli jedno z rodziców spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadał, przypada rodzeństwu spadkodawcy w częściach równych.

W apelacji uczestnik postępowania P. T. zarzucił naruszenie prawa procesowego – art. 670 k.p.c. przez nieprawidłowe przeprowadzenie badania, kto jest spadkobiercą, w rezultacie przyjęcie, że ojciec spadkodawcy zmarł przed nim, w związku z czym do dziedziczenia powołane jest rodzeństwo spadkodawcy, podczas gdy ojcostwo rodzica spadkodawcy nie zostało ustalone, a do spadku powinna zostać powołana jedynie matka spadkodawcy, art. 670 i 227 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez nieprzeprowadzenie z urzędu dowodu z odpisu zupełnego aktu urodzenia spadkodawcy i w konsekwencji błędne ustalenie kręgu spadkobierców, art. 233 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez wyprowadzenie z materiału dowodowego wniosków z niego niewynikających i uznanie, że ojciec spadkodawcy zmarł przed nim, podczas gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy nie dawał podstaw do przyjęcia takiego ustalenia, naruszenie prawa materialnego – art. 932 § 4 k.c. przez niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że udział spadkowy, który przypadał ojcu spadkodawcy powinien przyspaść jego rodzeństwu w częściach równych, podczas gdy wobec nieustalenia ojcostwa rodzica spadkodawcy, cały spadek powinien przyspaść jego matce, art. 932 § 3 k.c. przez niezastosowanie pomimo, że wobec nieustalonego ojcostwa rodzica spadkodawcy, cały spadek powinien przyspaść jego matce. W oparciu o te zarzuty skarżący domagał się zmiany postanowienia i stwierdzenia, że spadek po D. T. dziedziczy na podstawie ustawy jego matka K. T. w całości, zasądzenia od wnioskodawcy kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Przeprowadzony w postępowaniu apelacyjnym dowód z odpisu zupełnego aktu urodzenia D. T. prowadzi do wniosku, że ojcostwo jego rodzica nie zostało ustalone. Do aktu urodzenia D. T. jako imię ojca wpisano imię wskazane przez matkę dziecka oraz jako nazwisko ojca - nazwisko matki.

Taki wpis w świetle regulacji prawa o aktach stanu cywilnego oznacza, że ojcostwo w stosunku do dziecka nie zostało ustalone, a wpisane dane ojca są fikcyjne.

W tym zakresie należało zmienić ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego.

Z pozostałych ustaleń tego Sądu wynika, że D. T. zmarł będąc osobą rozwiedzioną, pozostawił troje dzieci, które skutecznie odrzuciły spadek po ojcu, matka spadkodawcy zmarła po nim, spadku po synu nie odrzuciła, spadkodawca nie pozostawił testamentu.

Wobec niepowołania przez D. T. spadkobiercy w testamencie, stosownie do art. 926 § 2 k.c. zachodzi dziedziczenie ustawowe co do całości spadku po nim.

Zgodnie z art. 931 § 1 k.c. w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek.

Według art. 1020 k.c., spadkobierca, który spadek odrzucił, zostaje wyłączony od dziedziczenia, tak jakby nie dożył otwarcia spadku.

Ponieważ dzieci D. T. odrzuciły spadek po nim, nie ma dalszych zstępnych uprawnionych do dziedziczenia w myśl § 2 art. 931 k.c., spadkodawca był w chwili śmierci osobą rozwiedzioną, do dziedziczenia dochodzi druga grupa spadkobierców.

Zasadą wyrażoną w art. 932 k.c. jest, że rodzice spadkodawcy są powołani do dziedziczenia ustawowego przed jego rodzeństwem.

Zgodnie z brzmieniem art. 932 § 3 k.c. w braku zstępnych i małżonka spadkodawcy cały spadek przypada jego rodzicom w częściach równych.

Przepis art. 932 § 2 zdanie drugie k.c. wprowadził regulację dziedziczenia, w sytuacji gdy ojcostwo rodzica spadkodawcy nie zostało ustalone, a matka dziedziczy w zbiegu z małżonkiem; wówczas matka dziedziczy całość spadku, jaki przypada na rodziców, a więc 1/2, a pozostała połowa przypada małżonkowi. Nie uregulowano natomiast wprost sytuacji, gdy w barku małżonka spadkodawcy pozostała po nim matka, a ojcostwo rodzica spadkodawcy nie zostało ustalone. Przyjąć trzeba, że w całości spadek dziedziczy wówczas matka spadkodawcy.

Taka sytuacja zachodzi w rozpatrywanej sprawie. D. T. zmarł będąc osobą rozwiedzioną, jego zstępni odrzucili spadek, pozostała matka spadkodawcy, a ojcostwo jego rodzica nie zostało ustalone.

Skoro stosownie do art. 932 § 3 k.c., w braku zstępnych i małżonka spadkodawcy cały spadek przypada jego rodzicom w częściach równych, a ojcostwo rodzica spadkodawcy nie zostało ustalone, cały spadek powinien przypaść matce spadkodawcy.

Zgodnie z § 4 art. 932 k.c. rodzeństwo spadkodawcy dochodzi do dziedziczenia wówczas, gdy jedno z rodziców spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadał, przypada wtedy rodzeństwu spadkodawcy w częściach równych.

Ojcostwo rodzica D. T. nie zostało ustalone, a jego matka żyła w chwili otwarcia spadku. Nie zachodziła zatem sytuacja, o której mowa w tym przepisie, że jedno z rodziców spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku.

Z przytoczonych względów apelację należało uwzględnić przez stwierdzenie, że spadek po D. T. nabyła z ustawy w całości jego matka K. T..

Sąd Odwoławczy orzekł przeto jak w sentencji postanowienia z mocy art. 386 § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. Ponieważ nie zachodziły podstawy do odstąpienia przy orzekaniu o kosztach postępowania od zasady wyrażone w art. 520 § 1 k.p.c., że każdy z uczestników ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie, oddaleniu w oparciu o art. 385 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. podlegała apelacja w zakresie żądania zasądzenia od wnioskodawcy zwrotu kosztów.

SSR (del.) Marcin Rak SSO Tomasz Tatarczyk SSO Aleksandra Janas